

Nr 152.

Av herr **Bergman m. fl.**, om ökat anslag till populärvetenskapliga föreläsningar.

Bland anslagen under 8:de huvudtiteln föreslås i punkt 196: 3 ett reservationsanslag för nästa budgetår å 216,000 kronor till understöd åt anstalter och föreningar, som anordna populärvetenskapliga föreläsningar. Detta anslag utgick för budgetåret 1931/1932 med 402,000 kronor men sänktes 1932/1933 till 300,000 kronor och följande år till 200,000 kronor. För budgetåret 1935/1936 var beloppet 199,000 och höjdes vid 1936 års riksdag till 215,700 kronor, varvid dock höjningen avsåg föreläsningsverksamhet i anslutning till studiecirklar.

Under det att övriga anslag till det fria bildningsarbetet blivit höjda till samma belopp som före depressionstiden eller ännu högre, hava föreläsningensanstalterna fått fortfarande åtnöja sig med starkt beskurna understöd. Detta förhållande måste helt naturligt försvåra arbetet för denna gren av den fria folkbildningsverksamheten. Det synes oss, som om det arbete, vilket utförts och utföres av dessa anstalter, gjorde dem förtjänta av det stöd, som en höjning av statsunderstödet skulle innebära. Visserligen finnas numera även andra organ för fritt folkbildningsarbete, men dessa göra dock ingalunda här ifrågavarande verksamhet överflödig. Den har fortfarande sin uppgift och tillgodoser behov och intressen hos stora grupper av vårt folk samt kompletterar på ett lyckligt sätt det folkbildningsarbete, som bedrivs genom studiecirklar, bibliotek, kurser, radio etc. Den ger incitament till egen tankeverksamhet hos åhörarna och till studier på egen hand. Föreläsningstunderna utgöra tillfällen av intellektuellt och kulturellt uppbyggande natur och hjälpa till att för många människor fylla fritiden med innehåll. Det har ofta visat sig, att det vaknande bildningsintresset icke minst bland landsbygdens ungdom på flera håll tagit sig starka uttryck i ökat intresse just för föreläsningsverksamheten.

Enligt vad vi erfarit, söker man inom ledningen för verksamheten så bedriva densamma, att största utbyte i bildningssyfte må uppnås. De flesta föreläsningensanstalter äro anslutna till föreläsningsförbund, vilka sträva efter att erhålla de mest kvalificerade föreläsare samt ordna turnéer till minskande av resekostnaderna. Fruktbringande samarbete har inlett med andra folkbildningsföretag, särskilt med de sammanslutningar, som anordna flyttande folkhögskolekurser. Där en kurs anordnas, är en föreläsningsförening ett lämpligt hjälpmedel för att hålla det genom kursen väckta bildningsintresset vid liv, och flera föreläsningensanstalter ha på senare tid tillkommit som resultat av tillfälliga kurser. I styrelserna ha då ingått bildningsintresserade från olika sammanslutningar och från olika grupper, varigenom föreläsningsför-

eningen blivit en centralpunkt för bildningsarbetet. På många orter är alltjämt föreläsningssällskapet det enda folkbildningsföretaget.

Föreläsningssällskaperna sträva även efter att intressera för läsning och bokstudier. Litteraturanvisningar lämnas, där så är möjligt, vandringsbibliotek anskaffas, där orten saknar folkbibliotek, eller också tages initiativ till upprättande av folkbibliotek.

Såsom skäl för minskningen av detta för folkbildningen i vårt land så viktiga anslag anfördes i fjol, att radion numera skulle kunna ersätta en icke ringa del föreläsningar. Man förbiser vid denna argumentering, att ett mycket väsentligt moment i föreläsningssällskapets verksamhet utgöres av ändamålsenliga illustrationer genom bilder, som åskådliggöra föreläsningens ämne. Detta viktiga moment saknas vid radioföreläsningen. Vad detta betyder vid konsthistoriskt betonade föreläsningar och för övrigt vid större delen av föreläsningarna i många andra ämnen ligger i öppen dag. Därtill kommer — och detta är kanske det allra viktigaste — den personliga rapport med åhörarna, som radioföreläsningen ej kan åstadkomma på samma sätt som den vanliga föreläsningen, vid vilken omedelbara upplysningar kunna erhållas av den som det önskar. Slutligen nödvändiggör radiosystemet ytterst kortfattade framställningar (från en kvart till högst en halvtimme), vilket omöjliggör vissa synnerligen nyttiga och bildande föreläsningar, som kräva längre tid. Vid radioföreläsningarna saknar man möjlighet att få höra andra föreläsare än dem som utses oberoende av olika orters behov och önsknings. Radion kan ej ersätta den vanliga föreläsningen, men den utgör ett värdefullt komplement till densamma och skapar ökat intresse för fortsatt föreläsningssällskapets verksamhet.

Under återopande av vad sålunda anförts och av kungl. skolöverstyrelsens tillstyrkan hemställa vi,

att riksdagen måtte till understöd åt anstalter och föreningar, som anordna populärvetenskapliga föreläsningar, för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 300,000 kronor, samt att sådan ändring måtte vidtagas i grunderna för anslaget fördelning, att minsta antalet föreläsningar, för vilka åtnjutande av statsbidrag beviljas, må utgöra 7, och det lägsta understöd, som må utgå till lokal föreläsningssällskap, skall utgöra 150 kronor för helt budgetår räknat.

Stockholm den 24 januari 1937.

J. Bergman.

John Björck.

Anton Pettersson.

David Norman.

P. Sandström.

J. Sandén.